

Aile Dinamikleri ve Suçun Sosyolojik Temelleri

Abdullah ÇELİK
Polis Akademisi
clkabdullah@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3912-3724

Niyazi Umut AKINCIOĞLU
Polis Akademisi
umutakincioglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4605-6195

Mehmet DEMİRBAŞ
Polis Akademisi
mehmetdemirbas88@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9760-1130

Derleme Makale	DOI: 10.31592/aeusbed.1790678
Geliş Tarihi: 24.09.2025	Revize Tarihi: 01.01.2026
	Kabul Tarihi: 17.02.2026

Atf Bilgisi

Çelik, A., Akıncıoğlu, N. U. ve Demirbaş, M. (2026). Aile dinamikleri ve suçun sosyolojik temelleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(Özel Sayı), 258-277.

ÖZ

Bu çalışma, aile yapısı ve aile içi dinamiklerin suç davranışının ortaya çıkışındaki rolünü kriminolojik ve sosyolojik perspektiflerden ele almaktadır. Aile, sosyal kontrol, sosyal öğrenme, damgalama ve gerilim teorileri çerçevesinde hem suç üretici hem de suçtan koruyucu bir toplumsal kurum olarak değerlendirilmiştir. Parçalanmış aile yapıları, ebeveyn kaybı, aile içi şiddet, ihmal ve istismar gibi risk faktörlerinin çocuklar ve gençlerin suça sürüklenme olasılığını hangi mekanizmalar üzerinden artırdığı çalışmanın temel odak noktalarından birini oluşturmaktadır. Bununla birlikte yoksulluk, işsizlik, göç ve kentsel dezavantajlar gibi sosyoekonomik koşulların aile işlevselliğini zayıflatarak suça ilişkili süreçleri dolaylı biçimde güçlendirdiği vurgulanmıştır. Çalışmada ayrıca, ebeveynin suç geçmişinin çocuklar üzerindeki etkileri kuşaklararası suç aktarımı bağlamında ele alınmış; sosyal öğrenme, damgalanma, zayıf ebeveynlik ve yapısal gerilim mekanizmaları üzerinden bu aktarımın nasıl sürdüğü ortaya konmuştur. Bulgular, suçun yalnızca bireysel tercihlerle açıklanamayacağını; aile içi ilişkiler, ebeveynlik stilleri ve toplumsal eşitsizliklerle iç içe geçmiş çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir. Çalışma, suçun önlenmesinde aileyi merkeze alan eğitim, destek ve erken müdahale programlarının kamu politikalarının temel bileşenleri arasında yer alması gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, suç, sosyal kontrol, suça sürüklenen çocuk, kuşaklararası suç aktarımı.

Family Dynamics and the Sociological Foundations of Crime

ABSTRACT

This study examines the role of family structure and family dynamics in the emergence of criminal behavior from criminological and sociological perspectives. Within the frameworks of social control, social learning, labeling, and strain theories, the family is conceptualized as a social institution that can function both as a generator of crime and as a protective factor against it. A central focus of the study is how risk factors such as fragmented family structures, parental loss, domestic violence, neglect, and abuse increase the likelihood of children and adolescents being drawn into crime through various social and psychological mechanisms. In addition, the study emphasizes that socioeconomic conditions-including poverty, unemployment, migration, and urban disadvantage-undermine family functioning and indirectly reinforce crime-related processes. The effects of parental criminal history on children are also examined within the context of intergenerational transmission of crime, highlighting the roles of social learning, labeling, ineffective parenting, and structural strain in sustaining this process. The findings demonstrate that crime cannot be explained solely by individual choices but rather emerges from a multidimensional process shaped by family relationships, parenting styles, and broader social inequalities. The study argues that family-centered education, support, and early intervention programs should constitute core components of public policies aimed at crime prevention.

Keywords: Family, crime, social control, juvenile delinquency, intergenerational transmission of crime.

Giriş

Aile, toplumun en temel yapı taşı olarak bireyin dünyayla ilk temas kurduğu ve sosyalleşme sürecine adım attığı birincil ortamdır. Bireyin değer yargıları, davranış kalıpları ve ahlaki yönelimi büyük ölçüde aile içerisinde şekillenmektedir. Bu belirleyici konumu nedeniyle aile, suç olgusunun ve özellikle suça sürüklenen çocuk (hem mevzuat hem de etik açısından çocuk suçluluğu yerine literatürde kullanılan suça sürüklenen çocuk kavramının kullanılması daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bundan dolayı çalışmada, suçlu çocuklar/suç işlemiş çocuklar yerine suça sürüklenen çocuklar terimi kullanılmıştır) kavramlarının anlaşılmasında kriminoloji ve sosyoloji disiplinlerinin başlıca odak noktalarından biridir. Modernleşme, sanayileşme, hızlı kentleşme ve göç gibi makro düzeydeki toplumsal dönüşümler, geleneksel aile yapısını ve işlevlerini önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, ailenin sosyal kontrol ve toplumsallaştırma rollerini yerine getirme kapasitesini zayıflatarak bireylerin suça yönelme olasılığını artırabilecek yeni dinamiklerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Aile kurumunda yaşanan küçük ölçekli bir kırılmanın bile toplumsal düzeyde geniş yankılar yaratabilmesi, konunun incelenmesinin kritik bir önem taşıdığını açıkça göstermektedir (Hirschi, 1969).

Bu bağlamda temel mesele, “Aile yapısındaki bozulmalar ile işlevsel aksaklıkların bireylerin suça yönelme olasılığını sosyolojik, psikolojik ve ekonomik mekanizmalar aracılığıyla nasıl etkilediğini tartışmaktadır?” sorusuna odaklanmaktadır. Konunun önemini somut olarak ortaya koyan veriler Türkiye İstatistik Kurumu tarafından sunulmuştur. 2022 yılında güvenlik birimlerine suça sürüklenme gerekçesiyle getirilen çocuk sayısı 206.853’tür ve bu çocukların en sık karıştığı suçlar yaralama (%37,8) ve hırsızlıktır (%25,2). Bu istatistikler, aile kurumunun koruyucu ve önleyici işlevlerinin zayıfladığı durumlarda toplumun karşı karşıya kaldığı ciddi maliyetleri gözler önüne sermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024). İlgili rapor, suçu yalnızca bireysel bir tercih ya da psikolojik sapma olarak değil, bireyin içinde geliştiği ailevi ve toplumsal koşulların bir sonucu olarak değerlendirmektedir. Bu çerçevede aile, çoğu zaman daha geniş toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri, stresi ve gerilimleri bireye aktaran bir aracı kurum rolü üstlenmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı; aile yapısı, aile içi ilişkiler, sosyoekonomik koşullar ve suçun kuşaklar arası aktarımı arasındaki karmaşık ve çok boyutlu etkileşimi kriminolojik ve sosyolojik teoriler çerçevesinde analiz etmektir. Bu çerçevede çalışma, söz konusu ilişkileri mevcut bilimsel literatüre dayanarak ele almaktadır. Aile ve suç arasındaki ilişki, tek yönlü bir nedensellik zinciri olarak değil, bireysel, çevresel, toplumsal ve ekonomik faktörlerin sürekli karşılıklı etkileşim içinde olduğu çok faktörlü bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın genel yöntemi, literatürün seçimi, değerlendirilmesi ve analiz sürecine ilişkin ilkeler açıklanmıştır. Çalışma, aile ve suç ilişkisini doğrudan saha verisine dayalı bir inceleme yerine, mevcut bilimsel birikimi sistematik biçimde derleyip analiz eden nitel bir yaklaşımla ele almaktadır. Bu doğrultuda, alan yazında yer alan kuramsal ve ampirik çalışmalar belirli temalar altında sınıflandırılmış, böylece konuya ilişkin mevcut bilgi durumu bütüncül bir çerçevede sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından literatür temelli derleme yöntemi ile tasarlanmıştır. Literatür derlemeleri, belirli bir konudaki bilgi birikimini sistematik biçimde bir araya getiren, farklı kuramsal yaklaşımları karşılaştırmalı olarak tartışan ve yeni araştırmalar için kavramsal çerçeve sunan çalışmalardır (Snyder, 2019). Bu bağlamda tercih edilen derleme yöntemi, aile ve suç ilişkisi gibi çok boyutlu bir olgunun yalnızca ampirik verilerle değil, aynı zamanda kuramsal bir bütünlük içinde değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırma, saha verisine dayalı bir örneklem ile değil, disiplinlerarası literatürün sistematik biçimde incelenmesine dayanmaktadır. Dolayısıyla evren ve örneklem seçimine gidilmemiştir. Bunun yerine, aile ve suç ilişkisine dair hem klasik teorik kaynaklar hem de güncel ampirik çalışmalar değerlendirilmiş ve bunlar arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Bu yaklaşım, literatür derlemesi yönteminin doğasına uygun olarak geniş bir kuramsal ve ampirik zemin sunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veriler, ikincil kaynaklardan elde edilmiştir. Google Scholar, Web of Science ve TRDizin veri tabanlarında “aile”, “suç”, “suça sürüklenen çocuk”, “sosyal kontrol” ve “kriminoloji teorileri” gibi anahtar kelimelerle tarama yapılmıştır. Elde edilen kaynaklar arasında klasik teorik çalışmalar (Durkheim, 2019; Hirschi, 1969; Merton, 1938), son on yılda yayımlanmış güncel ampirik araştırmalar ve meta-analizler (Besemer, Farrington ve Bijleveld, 2013; Özbek vd., 2025) bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye bağlamına özgü istatistiksel raporlar (TÜİK, 2024) da derlemeye dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada amaçlı örnekleme yaklaşımıyla seçilen literatür, tematik sınıflandırma tekniğiyle analiz edilmiştir. Analiz sürecinde elde edilen bulgular dört ana eksen etrafında bütünleştirilmiştir. Çalışmanın temasını oluşturan gruplar şu şekildedir:

- Aileyi açıklayan kriminolojik teoriler,
- Aile yapısı ve iç işlevleri,
- Sosyoekonomik koşulların aile üzerindeki etkileri,
- Suçun önlenmesinde aileyi merkeze alan politika ve stratejiler.

Bu tematik yaklaşım farklı bakış açıları ile konuyu anlamada yardımcı olmaktadır. Öncelikle, aile ve suç ilişkisini tek boyutlu nedensel açıklamaların ötesinde taşımaktadır. Ayrıca, toplumsal çevre ve yapısal koşullar arasındaki karşılıklı etkileşimlerle birlikte çok katmanlı bir biçimde değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır.

Araştırma Etiği

Araştırma, literatür temelli bir derleme olduğu için doğrudan katılımcı veya saha verisi içermemektedir. Bu nedenle etik kurul onayı gerektirecek bir durum söz konusu değildir. Bununla birlikte, kullanılan tüm kaynaklara akademik atıf kuralları çerçevesinde yer verilmiş, intihalden kaçınılmış ve bilimsel etik ilkelerine bağlı kalınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, literatür taraması sonucunda elde edilen veriler tematik biçimde sınıflandırılarak sunulmuştur. Aile ve suç ilişkisine yönelik bulgular, kuramsal yaklaşımlar, aile yapısı ve dinamikleri, sosyoekonomik koşulların etkileri, kuşaklararası aktarım süreçleri ve suçun önlenmesine yönelik stratejiler başlıkları altında değerlendirilmiştir. Böylece çalışmada ulaşılan sonuçlar, aile kurumunun suç üzerindeki çok boyutlu rolünü açıklayan bütüncül bir çerçeve içinde tartışılmıştır.

Suç ve Aile İlişkisini Açıklayan Paradigmalar

Suç olgusunu anlamaya yönelik kuramsal tartışmalarda aile, bireylerin toplumsallaşma sürecinde edindikleri değer, norm ve davranışların en önemli kaynağı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle aile kurumu, kriminolojik teorilerin büyük bölümünde ya suçun önleyici bir aracı ya da risk üretici bir faktör olarak ele alınmıştır. Aile ile suç arasındaki ilişkiyi açıklamak için geliştirilen

paradigmaların temeli, öncelikle aile kurumunun sosyolojik açıdan nasıl tanımlandığını ve toplumsal dönüşümler karşısında nasıl bir değişim geçirdiğini tartışmayı gerekli kılmaktadır.

Ailenin Sosyolojik Tanımı ve Dönüşümü

Sosyolojik açıdan aile, kan bağı, evlilik veya evlat edinme yoluyla birbirine bağlı bireylerden oluşan; genellikle aynı çatı altında yaşayan, ekonomik bir birlik oluşturan ve çocukların bakım ve yetiştirilmesinden sorumlu bir sosyal gruptur. Émile Durkheim aileyi, “kendilerini gerçek ya da varsayılan bir kan bağı ile ilişkili gören, aralarında toplumca tanınmış karşılıklı hak ve yükümlülükler bulunan bireylerden meydana gelen bir topluluk” olarak tanımlamaktadır (Durkheim, 2019). İşlevselci yaklaşıma göre aile; neslin devamını sağlama, çocukların toplumsallaşmasını kolaylaştırma, ekonomik ve duygusal destek sunma gibi toplumun sürekliliği açısından kritik öneme sahip işlevleri üstlenen temel bir kurumdur (Murdock, 1949). Murdock’un vurgusu, aileyi toplumsal istikrarın omurgası olarak görmekte ve bu kuruma yüklenen işlevlerin bozulmasının toplumsal çözülmeye zemin hazırlayabileceğini düşündürmektedir.

Buna karşılık çatışmacı yaklaşım, aileyi uyum ve denge sağlayan bir yapıdan ziyade, güç ilişkilerinin, tahakkümün ve kaynaklar için verilen mücadelelerin yaşandığı bir alan olarak görmektedir. Bu iki yaklaşım birlikte ele alındığında, aile içindeki hem uyumun hem de çatışmanın anlaşılmasına imkân tanıyan diyalektik bir çerçeve sunmaktadır. Modern toplumun ortaya çıkışıyla birlikte, özellikle Frédéric Le Play gibi erken dönem sosyologların da vurguladığı üzere, aile kurumu önemli dönüşümler yaşamıştır. Sanayileşme ve kentleşmenin etkisiyle tarım toplumlarına özgü geniş aile yapısı, yerini büyük ölçüde anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile modeline bırakmıştır. Bu değişim, aile bireyleri ve akrabalar arasındaki sıkı sosyal kontrol mekanizmalarının zayıflamasına ve ailenin üstlendiği işlevlerde belirgin farklılıkların ortaya çıkmasına yol açmıştır (Le Play, 1877). Le Play’in bu tespiti, modernleşme süreçlerinin aileyi daha kırılabilir ve daha birey merkezli bir yapıya dönüştürdüğünü göstermektedir. Bu dönüşüm, suç ve toplumsal kontrol ilişkisini anlamada kritik bir kırılma noktasıdır.

Suç ve Aile İlişkisini Açıklayan Başlıca Kriminolojik Teoriler

Ailenin sosyolojik tanımı ve toplumsal dönüşümü üzerine yapılan tartışmalar, suç olgusunun yalnızca yapısal değişimlerle değil, aynı zamanda bireylerin aile içindeki sosyalizasyon süreçleriyle de yakından bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kriminolojik literatürde, aile-suç ilişkisini açıklamak üzere geliştirilmiş çeşitli teorik yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu teoriler, aile kurumunun bireyler üzerinde nasıl bir denetim, yönlendirme veya risk üretme işlevi gördüğünü farklı boyutlarıyla ortaya koymaktadır. Aşağıda, bu yaklaşımlar arasında öne çıkan temel kriminolojik teoriler ele alınmaktadır.

Sosyal Kontrol Teorisi

Travis Hirschi’nin geliştirdiği Sosyal Kontrol Teorisi, kriminoloji alanındaki temel soruyu farklı bir bakış açısıyla ele almaktadır: “İnsanlar neden suç işler?” sorusundan ziyade, “Çoğu insan neden suç işlemez?” sorusuna odaklanmaktadır. Teoriye göre bireyleri suç davranışından uzak tutan temel unsur, onların topluma ve geleneksel kurumlara olan sosyal bağlarıdır. Bu bağlar zayıfladığında ya da tamamen koptuğunda, birey sapkın davranışlara yönelme konusunda daha serbest hale gelmektedir. Hirschi bu sosyal bağı dört ana unsur üzerinden açıklamaktadır (Hirschi, 1969):

- **Bağlılık:** Bireyin ebeveynleri, öğretmenleri ve arkadaşları gibi kendisi için önemli kişilerle kurduğu duygusal ve psikolojik yakınlık düzeyidir. Ailesine güçlü bir bağlılık geliştiren bir çocuk, ebeveynlerinin beklentilerini boşa çıkarmamak için kurallara uymaya daha yatkındır.
- **Adanmışlık:** Bireyin toplumun kabul gören hedeflerine (Örneğin eğitimde başarı, saygın bir meslek, sosyal prestij) ulaşmak için sarf ettiği zaman, çaba ve enerjidir. Suç işlemek, bu hedeflere yönelik yatırımlarını tehlikeye atabileceği için caydırıcı bir rol oynamaktadır. Aile, bu hedefleri ve onlara ulaşma motivasyonunu kazandıran temel kurumdur.

- Katılım: Bireyin okul, spor faaliyetleri ve aile içi aktiviteler gibi meşru ve toplumsal açıdan onaylanan uğraşlara ne ölçüde zaman ayırdığıdır. Bu tür faaliyetlerle yoğun biçimde meşgul olan gençlerin, suç işlemeye fırsat ve boş zamanı daha az olmaktadır.
- İnanç: Bireyin toplumun ortak değerlerine, yasaların meşruiyetine ve ahlaki normlara duyduğu inançtır. Aile tarafından aktarılan bu inançlar, bireyin kuralları içselleştirmesine ve onlara uyma gerekliliğini kabul etmesine zemin hazırlamaktadır.

Teoriye göre aile, bu dört sosyal bağın oluştuğu ve güç kazandığı en temel kurumdur. Aile bağlarının zayıflaması devamında domino etkisiyle yeni sorunlar ortaya çıkartabilmektedir. Buna ek olarak; ebeveyn denetiminin azalması ve aile içi ilişkilerin bozulması, çocuğun toplumla olan sosyal bağlarını da zayıflatarak onu suç davranışlarına karşı daha savunmasız hale getirebilmektedir (Costello ve Laub, 2020).

Sosyal Öğrenme Teorisi

Albert Bandura tarafından geliştirilen Sosyal Öğrenme Teorisi, suçun doğuştan gelen bir eğilim olmadığı, aksine diğer tüm davranışlar gibi sosyal etkileşimler yoluyla öğrenildiği görüşünü savunur. Bu öğrenme süreci, özellikle gözlem, model alma ve taklit mekanizmaları üzerinden gerçekleşmektedir. Bandura'nın ünlü "Bobo Doll" deneyi, çocukların yetişkinlerin saldırgan davranışlarını yalnızca gözlemleyerek nasıl öğrendiklerini ve taklit ettiklerini açık biçimde ortaya koymaktadır (Bandura ve Walters, 1977).

Aile bağlamında bu teori, ebeveynleri çocukların ilk ve en etkili rol modelleri olarak konumlandırmaktadır. Aile içinde şiddet, yasa dışı faaliyetler veya antisosyal tutumların sergilenmesi, çocuğun bu davranışları normal ve kabul edilebilir olarak içselleştirmesine zemin hazırlamaktadır. Ebeveynin suç içeren davranışlarının ödüllendirilmesi ya da cezasız kalması (dolaylı pekiştirme), çocuğun benzer davranışları benimseme olasılığını artırmaktadır. Bu nedenle, suç geçmişine sahip bir ebeveyn çocuğa yalnızca genetik bir yatkınlık aktarmakla kalmamakta; aynı zamanda suçun nasıl işlendiğine ve meşrulaştırıldığına dair bir öğrenme ortamı da sunmaktadır (Murray ve Farrington, 2010).

Gerilim Teorisi

Gerilim teorileri, suçun kökenini anlamaya çalışan önemli suç teorileri arasında yer almaktadır. Sosyolojik suç teorileri arasında önemli yer edinen gerilim teorisi, suçun ortaya çıkışı hem birey hem de toplumsal yapılar açısından geniş yelpazede incelemektedir. Dolayısıyla, toplumda suçun neden var olduğunu anlama konusunda bir rehber oluşturmaktadır. Gerilim teorisi öncelikle Merton tarafından geliştirilmiş ve sonrasında da Agnew tarafından güncellenerek daha kapsamlı hale getirilmiştir.

- Merton'un Anomi/Gerilim Teorisi: Merton'a göre modern kapitalist toplumlar, tüm üyelerine "maddi başarı" gibi ortak kültürel hedefler dayatabilmektedir. Ancak bu hedeflere ulaşmak için gerekli olan meşru araçları (kaliteli eğitim, iyi bir iş imkânı) herkese eşit şekilde sunulmamaktadır. Özellikle alt sosyoekonomik sınıflardan gelen bireyler, hedefler ve araçlar arasındaki bu uçurum nedeniyle yoğun bir gerilim veya anomi (kuralsızlık) durumu yaşayabilmektedir. Bu gerilimle başa çıkmak için bazıları, meşru olmayan yollara başvurarak hedeflere ulaşmaya çalışır ki Merton bunu yenilikçilik olarak adlandırmaktadır. Aile, sahip olduğu sosyoekonomik statü aracılığıyla bu yapısal gerilimi doğrudan deneyimlemekte ve bu baskıyı çocuklarına aktarmaktadır (Merton, 1938). Bu perspektif, suçun yalnızca bireysel sapmalardan değil, toplumsal eşitsizliklerin yarattığı yapısal baskılardan kaynaklandığını göstermektedir. Ayrıca aileyi, toplumsal gerilimlerin hem taşıyıcısı hem de aktarıcısı konumuna yerleştirmektedir.
- Robert Agnew'in Genel Gerilim Teorisi (GST): Agnew, Merton'un teorisini genişleterek gerilimin sadece hedeflere ulaşamamaktan kaynaklanmadığını belirtmektedir. GST'ye göre "bireyin olumlu değer verdiği hedeflere ulaşamaması, bireyin olumlu değer verdiği

uyaranların (bir yakınının kaybı, sevgiliyle ayrılık gibi) hayatından çıkması, bireyin olumsuz uyaranlarla (aile içi şiddet, okulda zorbalık gibi) yüzleşmek zorunda kalması” şeklinde ifade ettiği üç temel gerilim kaynağının suça yol açacağını ileri sürmektedir. Aile, bu üç gerilim türünün de yaşanabileceği birincil alandır. Örneğin, ebeveynin boşanması veya hapse girmesi, hem olumlu bir uyarının (ebeveyn desteği) kaybı hem de olumsuz uyaranların (yoksulluk, damgalanma) ortaya çıkmasıdır ve bu durum, özellikle ergen yaştaki bireyler için suça yönelten yoğun bir stres kaynağı oluşturabilmektedir (Agnew, 1992). GST’nin sunduğu bu geniş perspektif, aileyi yalnızca sosyal destek sağlayan bir yapı değil, aynı zamanda birey için gerilimin en yoğun biçimde yaşandığı bir ortam olarak konumlandırmaktadır. Bu yaklaşım, suçun ortaya çıkışını açıklarken psikososyal süreçlere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Damgalama Teorisi

Damgalama Teorisi, suç eyleminin kendisinden ziyade, bu eyleme yönelik toplumsal tepkiye ve bireyin “suçlu” etiketiyle damgalanmasının sonuçlarına odaklanmaktadır. Teoriye göre, bir kez suçlu olarak etiketlenen birey, toplum tarafından dışlanmaktadır. Bunun sonucunda birey, eğitim ve istihdama erişim gibi meşru fırsatlara erişimde ciddi engellerle karşılaşmaktadır. Bu dışlanma süreci, bireyin söz konusu etiketi içselleştirmesine ve kimliğini bu damga üzerinden inşa etmesine neden olabilmektedir. Böylece süreç, bir “kendini gerçekleştiren kehanet” biçimini alarak bireyi suç odaklı bir kariyere yönlendirebilmektedir (Goffman, 2009).

Aile bağlamında teori, özellikle suç geçmişine sahip ebeveynlerin çocukları üzerindeki etkileri açıklamak için kullanılmaktadır. Suçlu bir ebeveynin sahip olmak, çocuğa dolaylı bir “nezaket damgası” yükleyebilir. Bu çocuklar, okulda, mahallede ve özellikle adalet sistemiyle ilişkili kurumlar tarafından potansiyel suçlular olarak etiketlenebilir. Bu resmi önyargı söz konusu çocukların davranışlarının daha sıkı gözlemlenmesine ve küçük ölçekteki sapmalarının dahi adli sürece taşınmasına neden olabilmektedir. Böylece kuşaklararası suç aktarımının bir kısmı, gerçek davranış aktarımından ziyade, sistemin önyargılı işleyişinin bir sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir (Condry, 2013). Bu değerlendirme, etiketleme süreçlerinin bireyin toplumsal algısını ve kurumların işleyişini şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, adalet sistemindeki yapısal önyargıların suçun yeniden üretiminde aktif bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Bu dört teori, birbirini dışlayan açıklamalar sunmak yerine, suçun gelişimindeki karmaşık nedensel zincirin farklı halkalarını aydınlatmaktadır. Yoksul bir ailede büyüyen bir genç, ebeveynleriyle zayıf bağlar geliştirdiğinde, sokaktaki sapkın akran gruplarından suç davranışlarını öğrenmeye yönelebilmektedir. İlk suçunu işlediğinde ise ailesinin geçmişi nedeniyle sistem tarafından damgalanarak suç odaklı bir kariyere itilebilmektedir. Bu bütüncül bakış açısı, suçun tek bir nedene indirgenemeyeceğini, aksine zaman içinde biriken risk faktörleri ve farklı teorik mekanizmaların etkileşiminin bir ürünü olduğunu göstermektedir (Farrington, 2005). Farrington’un bu tespiti, teoriler arası sentezin suç olgusunu anlamada zorunlu olduğunu ve farklı açıklamaların birleşiminin politika geliştirmede daha işlevsel bir çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır.

Aile Yapısının Suç Üzerindeki Etkileri

Aile yapısı, sosyoloji ve kriminoloji alanlarında uzun süredir suç davranışının potansiyel bir belirleyicisi olarak araştırılmaktadır. Ancak güncel çalışmalar, ailenin yalnızca biçimsel yapısını odak noktasına almakla yetinmemektedir. Aile yapısı içinde işleyen süreçlerin ve aile içi ilişkilerin niteliğinin suçluluk üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, sosyoloji ve kriminoloji disiplinleri aileyi farklı ilişkiler ağı olan bir olgu olarak kabul ederek suçun kaynağına ulaşmaya çalışmaktadır.

Çekirdek, Geniş ve Parçalanmış Aile Yapıları

Literatürde uzun süre boyunca parçalanmış aileler (boşanma, ölüm ya da ayrılık nedeniyle yalnızca bir ebeveynin bulunduğu haneler) suça sürüklenen çocuk açısından önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmiştir. Bu varsayımın temelinde, bu tür ailelerde ebeveyn denetiminin azalması, ekonomik zorlukların artması ve çocuğun özdeşim kurabileceği rol modellerin eksikliği yatmaktadır. Nitekim suça sürüklenen çocuklarla yapılan birçok araştırma, bu çocukların kayda değer bir bölümünün parçalanmış ailelerden geldiğini ortaya koymaktadır (Popenoe, 1996).

Bununla birlikte, bu ilişkiyi mutlak bir neden-sonuç bağı olarak yorumlamak yanıltıcıdır. Güncel yaklaşımlar, ailenin tek ebeveynli ya da çekirdek gibi yapısal formlarından ziyade, aile içi işlevselliğin çocuğun gelişiminde daha belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Sağlıklı işleyen, destekleyici ve düşük çatışma düzeyine sahip bir tek ebeveynli aile, sürekli gerilim ve çatışmaların yaşandığı iki ebeveynli bir aileye kıyasla çocuğu suça karşı daha etkili biçimde koruyabilir. Bu nedenle analizlerin, statik yapısal kategorilerden çok aile içindeki dinamik süreçlere odaklanması gerekmektedir.

Boşanma, Ebeveyn Kaybı ve Suç İlişkisi

Boşanma ve ebeveyn kaybı, suça sürüklenen çocuklar ile en sık ilişkilendirilen aile yapısındaki değişimler arasında yer almaktadır. Yapılan iki kapsamlı meta-analiz, boşanmış ebeveynlerin çocuklarının davranış sorunları, akademik başarı ve sosyal ilişkiler gibi alanlarda, iki ebeveynli ailelerde büyüyen akranlarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Amato ve Keith'e göre (1991) bu bulgular, boşanmanın çocukların gelecekteki yetkinliklerini olumsuz etkileyebileceğini ve suç işleme riskini artırabileceğini düşündürmektedir.

Bununla birlikte, bu ilişki görüldüğü kadar basit ve doğrusal değildir. Bulgular arasında dikkate değer tartışmalar ve önemli nüanslar bulunmaktadır. Örneğin Kevin Beaver ve ekibinin yürüttüğü kapsamlı bir boylamsal araştırma, boşanmanın ergenlik dönemindeki suç davranışları üzerindeki etkisinin nispeten küçük ve geçici olduğunu ve bu etkinin yetişkinlik dönemine taşınmadığını göstermiştir. Bu sonuç, boşanmanın kalıcı bir hasar yaratmaktan ziyade, ailenin uyum sağlamaya çalıştığı geçici bir kriz süreci olduğunu desteklemektedir (Beaver, 2013).

Daha önemlisi, boşanma ile suç arasındaki korelasyonun nedenselliği tartışmalıdır. Genetik faktörleri dikkate alan bazı çalışmalar, bu ilişkinin sahte olabileceğini öne sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, ebeveynlerde hem boşanma riskini artıran hem de çocuğun suç eğilimini etkileyen dürtüsellik, düşük öz kontrol, antisosyal eğilimler gibi bazı kişilik özellikleri genetik yolla aktarılabilir. Bu durumda boşanma, suçun doğrudan bir nedeni olmaktan ziyade hem boşanmaya hem de çocuğun suça yönelme olasılığına yol açan ortak bir genetik yatkınlığın bir göstergesi haline gelmektedir. Burt (2009)'a göre bu tartışma, parçalanmış aile etiketinin tek başına açıklayıcı olmadığını, altta yatan daha karmaşık mekanizmaların anlaşılması gerektiğini göstermektedir.

Aile İçi Şiddet, İhmal ve İstismar Etkileri

Aile yapısından daha güçlü ve doğrudan bir şekilde suç riskini öngören faktörler arasında, aile içinde yaşanan şiddet, ihmal ve istismar öne çıkmaktadır. Çocuğun aile içi şiddete maruz kalması veya bu şiddete tanıklık etmesi, çocuk ve gençlerde suç davranışına yönelmenin en kritik belirleyicilerinden biri olarak görülmektedir. Bu etkinin ortaya çıkmasında birkaç temel mekanizma rol oynamaktadır:

- Sosyal Öğrenme ve Taklit: Çocuklar, ebeveynlerinin çatışmaları şiddet yoluyla çözdüğünü gözlemlediklerinde, şiddeti meşru ve etkili bir problem çözme yöntemi olarak öğrenirler. Bu öğrenilmiş davranış örüntüsü, çocukların akran ilişkilerinde ve ilerleyen yaşamlarında şiddeti kullanma eğilimlerini artırabilmektedir (Bandura, 1973). Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, bireyin davranışlarının doğrudan deneyimle ve gözlem yoluyla şekillendiğini ortaya

koymaktadır; bu da aile içi dinamiklerin çocukların toplumsal davranışları üzerinde belirleyici rol oynadığını göstermektedir.

- **Travma ve Psikolojik Sonuçlar:** Şiddet, çocuğun temel güven duygusunu zedeler ve psikososyal, duygusal ve bilişsel gelişimini derinden olumsuz etkiler. Şiddet ortamında büyüyen çocuklarda kronik korku, kaygı, depresyon, düşük benlik saygısı, öfke kontrol sorunları ve saldırganlık gibi suç davranışıyla güçlü biçimde ilişkili psikolojik problemler gelişebilmektedir (Moylan vd., 2010). Bu bulgu, çocuklukta maruz kalınan travmatik deneyimlerin bireysel refahı ve uzun vadeli toplumsal güvenlik ve suç oranlarını da doğrudan etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.
- **Ampirik Kanıtlar:** Araştırmalar bu ilişkiyi güçlü biçimde desteklemektedir. Suç tekrarına meyilli gençlerin %66,1'inin aile içi şiddete doğrudan maruz kaldığı veya tanıklık ettiği ve bu oranın kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur (Özbek vd., 2025).

Sonuç olarak, kriminolojik analizlerde odak noktası, parçalanmış aile gibi statik yapısal kategorilerden, aile ortamında yaşanan dinamik süreçlere kaymıştır. Boşanmanın kendisinden ziyade, boşanma öncesinde ve sonrasında devam eden yoğun ebeveyn çatışması, çocuk üzerinde asıl olumsuz etkiyi yaratabilmektedir. Bu durum, politika önerilerinde de önemli bir değişimi gerekli kılmaktadır. Burada amaç, boşanmaları her koşulda engellemeye çalışmak değil, boşanma veya çatışma yaşayan ailelere süreci çocuk açısından en az zararlı atlatabilmeleri için gerekli beceri ve destekleri sunmak olmalıdır.

Aile Dinamikleri ve Sosyal Kontrol Mekanizmaları

Ailenin yalnızca yapısal özelliklerine odaklanmak yerine, daha kapsamlı bir analiz aile içindeki günlük etkileşimlerin ve ilişkilerin çocuğun davranışlarını nasıl şekillendirdiğini incelemeyi zorunlu kılmaktadır. İlişkilerin çocuğun sosyal kontrol mekanizmalarını içselleştirmesinde ya da bu mekanizmaların zayıflamasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu bakış açısı ile yapılacak kapsamlı gözlem, veri tutulması ve analizi suça giden yoldaki faktörleri görmeyi kolaylaştırmaktadır.

Ebeveyn Çocuk İlişkileri ve Disiplin Yöntemleri

Klinik psikolog Diana Baumrind tarafından ortaya konulan ve daha sonra Maccoby tarafından geliştirilen ebeveynlik stilleri modeli, ebeveyn tutumlarının çocuk gelişimi ve davranışları üzerindeki etkilerini anlamada yaygın olarak kullanılan önemli bir çerçevedir. Model, ebeveynliği talepkarlık/kontrol (çocuğa kurallar koyma, beklentiler belirleme ve davranışları yönlendirme) ve duyarlılık/sıcaklık (çocuğun ihtiyaçlarına cevap verme, ilgi gösterme ve sevgi sunma) olmak üzere iki temel boyut üzerinden değerlendirmektedir (Baumrind, 1966). Bu iki boyutun farklı kombinasyonları dört temel ebeveynlik stilini ortaya çıkarmaktadır:

- **Demokratik Ebeveynlik:** Kontrol ve sıcaklık düzeylerinin her ikisinin de yüksek olduğu bu tarzda ebeveynler, çocuklarına net sınırlar koyarken kuralların nedenlerini açıklayarak onların görüşlerine değer vermektedir. İletişim iki yönlüdür ve destekleyici bir ilişki kurulmuştur. Araştırmalar, bu stilin çocuklarda yüksek özgüven, sosyal beceri, akademik başarı ve sorumluluk duygusu gelişimi ile tutarlı bir şekilde ilişkili olduğunu ve suçtan koruyucu en etkili ebeveynlik biçimi olduğunu göstermektedir (Baumrind, 2013).
- **Otoriter Ebeveynlik:** Yüksek kontrol ve düşük sıcaklık düzeyine sahip bu yaklaşımda ebeveynler katı kurallar koymakta, sorgusuz sualsiz itaat beklemekte ve kurallara uyulmadığında cezalandırıcı tutum sergilemektedirler. Bu stilin çocuklarda mutsuzluk, kaygı, düşük benlik saygısı ve isyankâr veya aşırı boyun eğici davranışlara neden olduğu, özellikle saldırganlık gibi dışsallaştırma sorunlarıyla güçlü bir bağlantısı bulunduğu saptanmıştır (Steinberg, Elmen ve Mounts, 1989).
- **İzin Verici Ebeveynlik:** Yüksek sıcaklık ancak düşük kontrol düzeyinin görüldüğü bu stil, sevgi dolu ve destekleyici bir tutum sergilerken sınırlar ve kurallar konusunda gevşek bir

yaklaşım benimsemektedir. Ebeveynler çoğu zaman bir otorite figüründen çok arkadaş rolünde davranır. Araştırmalar, bu yaklaşımın çocuklarda dürtü kontrolü zayıflığı, bencillik, sorumluluk eksikliği ve kurallara uyma güçlüğü gibi olumsuz sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir (Maccoby, 1983).

- İhmalkâr Ebeveynlik: Hem sıcaklık hem de kontrol düzeyinin düşük olduğu bu stil, ebeveynlerin çocuğun temel fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarına ilgisiz ve duysuz kaldığı durumu ifade etmektedir. Bu ebeveynlik biçimi, çocuklarda suç işlemeye eğilim, riskli alışkanlıklar, okul sorunları ve kural tanımama gibi olumsuz gelişimsel sonuçlarla en güçlü şekilde ilişkilendirilen tutumdur (Lamborn, Dornbusch ve Darling, 1992).

Bu model, Gottfredson ve Hirschi'nin Genel Suç Teorisi ile değerlendirildiğinde, etkisiz ebeveynlik biçimlerinin, özellikle ihmalkâr, tutarsız ya da aşırı sert otoriter stillerin, çocuklarda düşük öz-kontrol gelişimine neden olabileceği görülmektedir. Düşük öz-kontrolle sahip bireyler, kısa vadeli hazlara odaklanan, risk alma eğilimi yüksek olan ve eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını düşünmeyen kişilerden oluşmaktadır. Bu özellikler, Gottfredson ve Hirschi (1990) tarafından suç davranışının en güçlü psikolojik belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Aile İçi İletişim ve Duygusal Bağların Rolü

Ebeveynlik stillerinin ötesinde, aile içindeki iletişim kalitesi ve kurulan duygusal bağların derinliği de suç riskinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Etkisiz, çatışmalı ve olumsuz iletişim ortamları; çocuklarda düşük benlik saygısına, artan gerilime, depresyon belirtilerine ve çeşitli davranış bozukluklarına zemin hazırlamaktadır. Buna karşılık, etkin dinleme, empati ve ben dili gibi sağlıklı iletişim becerilerinin kullanıldığı aile ortamları, ebeveyn ve ergen arasında sıcak, güvene dayalı ilişkilerin kurulmasını kolaylaştırmaktadır. Bu tür ilişkiler çatışmaları azaltmakta, gencin anlaşılma hissini güçlendirmekte ve genel uyumunu artırmaktadır. Araştırmalar, diyalog odaklı iletişim kalıplarının ergenlerin akademik başarısını ve akran ilişkilerinin niteliğini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Koerner ve Fitzpatrick, 2002).

Bu noktada John Bowlby ve Mary Ainsworth'un geliştirdiği Bağlanma Teorisi, aile dinamiklerinin çocuk gelişimine en temel düzeyde nasıl etki ettiğini anlamak için kritik bir çerçeve sunmaktadır. Teoriye göre, bir bebeğin birincil bakım vereniyle (çoğunlukla ebeveyn) kurduğu bağın niteliği, ilerleyen yıllardaki tüm sosyal ve duygusal gelişimini şekillendirmektedir. Bağlanma stilleri genel olarak iki ana kategoride ele alınmaktadır (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 2015).

Güvenli Bağlanma: Çocuğun ihtiyaçlarına tutarlı, duyarlı ve sevgi dolu bir şekilde yanıt veren ebeveynler tarafından geliştirilir. Güvenli bağlanan çocuklar kendilerini değerli hisseder, başkalarına güven duyar ve dünyayı keşfetmek için sağlam bir "güvenli üs" kazanırlar. Bu bağlanma tarzı, stresle başa çıkma becerisini güçlendirerek suç gibi riskli davranışlara karşı koruyucu bir etki sağlar.

Güvensiz Bağlanma (Kaçınan, Kaygılı/Kararsız): Ebeveynin reddedici, tutarsız veya ihmalkâr tutumları sonucunda ortaya çıkmaktadır. Güvensiz bağlanan bireylerde düşük benlik saygısı, kaygı, kişilerarası ilişkilerde zorluklar görülmektedir. Bunların haricinde bu bireylerde ek olarak, madde kullanımı ve suç davranışı gösterme riskinin daha yüksek olduğu da gözlemlenmiştir.

Sosyal Bağların Kopuşu ve Suç Eğilimi

Bu bölümde ortaya konan bulgular, Hirschi'nin Sosyal Kontrol Teorisi ile doğrudan örtüşmektedir. Etkisiz ebeveynlik biçimleri (özellikle ihmalkâr yaklaşımlar) zayıf iletişim ve güvensiz bağlanma ilişkileri, çocuğun aileye yönelik bağlılık ve toplumsal normlara yönelik inanç bağlarını temelden zayıflatmaktadır. Ailesiyle güçlü ve güvenli bir bağ kuramayan, ebeveynleri tarafından yeterli denetim görmeyen çocuklar, sosyal kontrol mekanizmalarından yoksun kalabilmektedir. Bu eksiklik, onaylanma ve aidiyet gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sapkın akran gruplarına yönelme olasılığını önemli ölçüde artırabilmektedir. Dolayısıyla olumsuz aile dinamikleri, Hirschi'nin teorisinde tanımlanan sosyal bağların zayıflamasına neden olarak bireyi suça yönelten bir

yörüngeye sokmaktadır. Sorunun özü yalnızca ailenin parçalanmış olması değil; ihmalkâr ebeveynlik stilleri, güvenli bağlanmanın kurulamaması ve bunun sonucunda çocuğun düşük öz-kontrol geliştirmesidir. Bu analiz, aile dinamikleri ile suç arasındaki gözlenen korelasyonların altında yatan nedensel mekanizmayı açıklamaktadır.

Sosyoekonomik Faktörler ve Aile

Suç olgusunu yalnızca aile içi dinamiklerle açıklamak mümkün değildir; aile, kapalı bir sistem olmaktan ziyade içinde bulunduğu geniş sosyoekonomik çevreyle sürekli etkileşim halindedir. Bu bağlamda aile, toplumsal düzeyde var olan stres kaynaklarını ve eşitsizlikleri bireye aktaran birincil kanal işlevi görmektedir. Bu bölümde, yoksulluk, işsizlik ve göç gibi makro düzeydeki toplumsal faktörlerin aile işlevselliğini nasıl zayıflattığı ve bu süreç aracılığıyla suç riskini hangi mekanizmalar üzerinden artırdığı ele alınacaktır.

Gelir Düzeyi, Eğitim Seviyesi, İşsizlik ve Suç Riski

Literatürde yoksulluk, işsizlik ve düşük eğitim seviyesi, suçun en tutarlı sosyoekonomik yordayıcıları arasında sıklıkla gösterilmektedir. Ekonomik geçim zorlukları, bireyler için özellikle mülkiyetle ilgili suçlar başta olmak üzere farklı suç davranışlarına yönelmede güçlü bir motivasyon kaynağı oluşturabilmektedir (Pratt ve Cullen, 2005). Ancak bu ilişkinin işleyişi, basit ve doğrudan bir nedensellikten çok daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Yoksulluk ve işsizlik, suça doğrudan neden olmaktan ziyade, aile işlevselliğini zayıflatarak dolaylı bir etki yaratmaktadır. Bu mekanizma üç ana boyutta açıklanabilir:

- **Artan Aile İçi Stres ve Çatışma:** Gelir kaybı ve işsizlik, aile üzerinde hem ekonomik hem de psikolojik baskıyı artırır. Bu baskı, ebeveynler arasındaki çatışmaların ve aile içi gerilimin yükselmesine neden olur (Conger vd., 1992). Bu bulgu, ekonomik koşulların yalnızca maddi yaşam standartlarını değil, aile içi ilişkilerin niteliğini de doğrudan etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, ailede artan çatışmaların çocukların davranışsal uyumunu bozarak suça yönelme riskini artırabileceğini ortaya koymaktadır.
- **Ebeveynlik Kalitesinin Zayıflaması:** Ekonomik stres altındaki ebeveynler, depresyon, kaygı ve tükenmişlik gibi ruhsal sorunlarla karşılaşabilir. Bu durum, sabırlı, duyarlı ve tutarlı ebeveynlik sergileme kapasitelerini aşındırır ve ebeveynlik stiline ihmalkâr ya da aşırı sert ve otoriter bir biçime dönüşmesine yol açabilir (McLoyd, 1990). McLoyd'un bu tespiti, ebeveynlik tarzlarının bireysel özelliklerden ziyade bireyin içinde bulunduğu sosyoekonomik bağlamdan güçlü biçimde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ebeveynlik kalitesindeki bozulmanın çocuklarda davranışsal sorunların ve suça yönelim riskinin artmasıyla doğrudan bağlantılı olduğunu düşündürmektedir.
- **Sosyal Bağların Zayıflaması:** Maddi sıkıntılar, ebeveynlerin çocuklarıyla kaliteli vakit geçirme ve onların faaliyetlerini denetleme imkanlarını kısıtlar. Bu durum, olumsuz aile dinamiklerinin güçlenmesine ve çocukların sosyal bağlarının zayıflamasına zemin hazırlar (Sampson ve Laub, 1995). Sampson ve Laub'un bu değerlendirmesi, aile içindeki zayıflayan bağların bireyin toplumsal normlara uyum kapasitesini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, güçlü aile ilişkilerinin suçtan uzak durmada en önemli koruyucu faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla sosyoekonomik dezavantajlar, aileyi bir stres filtresi gibi etkileyerek, suça yönelten olumsuz aile süreçlerini tetiklemektedir. Bu etki, ekonomik koşulların maddi yetersizliklerle sınırlı olmadığını, aile ilişkilerinin niteliğini, ebeveynlik becerilerini ve çocukların sosyal uyum kapasitesini de doğrudan dönüştürdüğünü göstermektedir. Ailenin ekonomik yoksunluğu, çocukların erken yaşta çalıştırılmasına yol açabilmektedir. Sokakta çalışan çocuklar hem suça sürüklenme hem de suç mağduriyeti açısından yüksek risk altında bulunabilmektedir. Sosyoekonomik baskılar arttıkça aile içi çatışmalar yoğunlaşmakta, ebeveynlik rolleri zayıflamakta ve çocukların sosyal bağları giderek daha kırılgan hale gelmektedir. Bu nedenle yoksulluk, işsizlik ve düşük eğitim seviyesi gibi faktörler bireysel düzeyde değil, aile ve toplum ölçeğinde çok katmanlı sonuçlar doğurmaktadır. Sonuç olarak,

sosyoekonomik dezavantajların suç riskini artırmadaki rolü, aile aracılığıyla işleyen dolaylı mekanizmalar üzerinden daha görünür hale gelmektedir.

Kentsel Yoksulluk, Göç ve Aile İşlevselliği

Kentsel yoksulluk ve göç, sosyoekonomik faktörlerin aile işlevselliği ve suç üzerindeki etkilerini daha görünür hale getiren süreçlerdir. Özellikle yoğun iç göç dalgaları, kırsal bölgelerden kentlerin çeperlerine göç eden aileler gecekondular gibi çöküntü mahallelerde ikamet etmek zorunda kalabilmektedir. Bu mahallelerde yaşamak zorunda kalan çocuklarda ciddi uyum sorunları, ekonomik zorluklar bunlara bağlı olarak aile içi şiddet oranlarında artış ve kültürel değerler arasında çatışmalar da ortaya çıkabilmektedir (Wacquant, 2008).

Bu durum kriminoloji literatüründe “Sosyal Dezorganizasyon Teorisi” çerçevesinde açıklanmaktadır. Teoriye göre, yoksulluk, yüksek nüfus hareketliliği (göç) ve etnik çeşitliliğin yoğun olduğu kentsel mahallelerde toplumsal bağlar ve ortak değerler zayıflamaktadır. Komşuluk ilişkileri ve karşılıklı gözetim gibi gayri resmi sosyal kontrol mekanizmaları etkisini yitirmektedir. Bu tür sosyal olarak dezorganize mahalleler, suçun ortaya çıkmasına elverişli bir zemin oluşturmaktadır. Göçmen ailelerin çocukları ise bir yandan ailelerinin yaşadığı kültürel ve ekonomik stresin baskısını hissederken, diğer yandan yaşadıkları dezavantajlı mahallelerin olumsuz koşullarıyla baş etmek zorunda kalmaktadır (Shaw ve McKay, 1942).

Suçun Kuşaklararası Aktarımı

Aile ve suç arasındaki ilişkinin en kaygı verici ve karmaşık boyutlarından biri, suç davranışının kuşaklar boyunca aktarılmasıdır. Ebeveynin suç geçmişi, bir çocuğun ilerleyen yaşamında suç işleme olasılığını öngören en güçlü ailevi risk faktörlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yapılan kapsamlı bir meta-analiz, suçlu ebeveynlerin çocuklarının suç işleme riskinin, suç geçmişi olmayan ebeveynlerin çocuklarına kıyasla ortalama 2,4 kat daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu kuşaklararası aktarım, tek bir nedene indirgenemeyecek kadar karmaşık olup, birbirini besleyen ve etkileşen çok sayıda mekanizmanın devreye girdiği bir kısır döngü şeklinde işlemektedir (Besemer vd., 2013).

Aktarım Mekanizmaları

Suçun kuşaklararası aktarımı, çeşitli mekanizmaların etkileşimiyle işleyen karmaşık bir süreçtir. Bu durum çeşitli kültür ve coğrafyalarda farklı nedenler ile kendini göstermektedir. Bu aktarım süreci başlıca şu yollarla açıklanabilmektedir:

- **Sosyal Öğrenme ve Model Alma:** Çocuklar, ebeveynlerinin suç oluşturan davranışlarını, bu davranışlara yönelik tutumlarını ve hatta suçun nasıl işlendiğine dair teknikleri ev ortamında doğrudan gözlemleyerek öğrenirler. Ebeveynin suçtan fayda sağlaması veya davranışının cezasız kalması, çocuk için dolaylı bir pekiştirme işlevi görerek suçun kabul edilebilir veya rasyonel bir seçenek olduğu algısını güçlendirir (Akers ve Jennings, 2015). Bu tespit, suç davranışının aile içi aktarım süreçleriyle pekiştiğini göstermektedir. Ayrıca bireysel tercihlerin ötesinde, sosyal bağlamın davranışın şekillenmesinde ne denli belirleyici olduğunu vurgulamaktadır.
- **Etkisiz Ebeveynlik ve Zayıf Sosyal Kontrol:** Suçla ilişkili yaşam tarzına sahip ebeveynler genellikle daha sert, tutarsız, reddedici veya ihmalkâr ebeveynlik stilleri sergiler. Bu durum kaotik ve denetimsiz bir aile ortamı yaratır; çocuk ebeveynleriyle güvenli bir bağ geliştiremez, öz-kontrol ve sorumluluk gibi temel becerileri yeterince kazanamaz. Sonuç olarak, Hirschi'nin öne sürdüğü sosyal kontrol bağları zayıflar (Hay, 2001). Bu değerlendirme, ebeveynlik tarzının bireysel gelişim üzerinde yalnızca kısa vadeli değil, uzun vadeli davranışsal sonuçlar yarattığını da ortaya koymaktadır. Aynı zamanda aile içi bağların toplumsal uyum ve normlara bağlılık açısından ne denli kritik olduğunu da göstermektedir.

- **Genetik ve Biyolojik Yatkınlık:** Kriminolojinin erken dönemlerinde Dugdale'in "Juke Ailesi" gibi soyağacı çalışmaları suçun kalıtsal olabileceği düşüncesini ortaya atmıştır. Modern genetik araştırmalar tek bir suç geni bulunmadığını net biçimde ortaya koysa da dürtüsellik, düşük empati ve saldırganlık gibi suçla ilişkili mizaç özelliklerine genetik yatkınlık olabileceğini göstermektedir. Bu yatkınlıklar kötü ebeveynlik, yoksulluk gibi olumsuz çevresel faktörlerle etkileşime girdiğinde, gen-çevre etkileşimi suç davranışının ortaya çıkma olasılığını artırır (Rhee ve Waldman, 2002). Araştırmaların ortaya koyduğu bu tablo, biyolojik eğilimlerin tek başına suç davranışını açıklamaya yetmediğini göstermektedir. Genetik faktörler ile çevresel koşulların etkileşimi, suç olasılığını belirleyen temel dinamiklerden biri haline gelmektedir.
- **Damgalanma ve Resmî Önyargı:** Ebeveynin mahkûmiyeti yalnızca ebeveyni değil, tüm aileyi etkiler ve özellikle çocukların damgalanmasına yol açar. Bu çocuklar, çevreleri ve resmî kurumlar tarafından potansiyel sorunlu veya riskli olarak etiketlenir. Bu önyargı, davranışlarının daha sık ve daha katı biçimde izlenmesine, küçük hatalarının bile adalet sistemine taşınmasına neden olur. Çocuğun bu damgayı içselleştirmesi, suçlu bir kimliğin gelişmesini kolaylaştırır (Besemer vd., 2013). Böylesi bir süreç, etiketleme teorisinin öngördüğü gibi bireyin kimliğini toplumsal algılar üzerinden inşa ettiğini göstermektedir. Ayrıca, adalet sistemindeki önyargıların çocukları suç döngüsüne sürükleyebilecek yapısal bir risk taşıdığını da ortaya koymaktadır.
- **Yapısal Dezavantajlar ve Gerilim:** Ebeveynin özellikle babanın hapse girmesi, aile için travmatik bir kriz yaratır. Bu durum gelir kaybı, yoksulluk, sosyal statü kaybı, aile içi istikrarsızlık ve geride kalan ebeveynin yüksek stres düzeyi gibi sonuçlara yol açar. Agnew'in Genel Gerilim Teorisi çerçevesinde bu durum, çocuğun yaşamında hem ebeveyn desteği gibi olumlu bir uyarının kaybolmasına hem de yoksulluk, damgalanma, belirsizlik gibi olumsuz uyarıların artmasına neden olur. Agnew'e göre (1992) bu yoğun gerilim çocuğu başa çıkma yolu olarak suça yöneltebilir. Gerilimin bu biçimde birikmesi, bireysel davranışların kişisel tercihlerle beraber toplumsal ve ekonomik koşulların dayattığı baskılarla şekillendiğini göstermektedir. Dahası, teorik çerçevenin sunduğu açıklama, yapısal dezavantajların suç olasılığını artıran temel bir zemin oluşturduğunu vurgulamaktadır.

Bu mekanizmalar birbirinden bağımsız değil, karşılıklı etkileşim halindedir. Bu durum ise bir kısır döngü oluşturmaktadır. Ebeveynin suçlu davranışları, çocuğun büyüdüğü çevreyi olumsuz şekilde şekillendirmektedir. Bu bozulmuş çevre, çocuğun düşük öz-kontrol, okul başarısızlığı gibi bireysel risk faktörlerini artırmaktadır. Artan riskler çocuğun adalet sistemiyle erken yaşta temas etmesine yol açmaktadır. Bu temas ise damgalanma ve dışlanma süreçleri aracılığıyla çocuğun meşru yollardan başarı elde etmesini daha da zorlaştırarak onu suç odaklı bir yola hapsedmektedir. Bu döngüyü kırmak, yalnızca çocuğu değil, tüm aileyi kapsayan bütüncül müdahaleleri gerektirmektedir. Ebeveynin hapse girmesi durumunda, geride kalan aileye sunulacak ekonomik, psikolojik ve sosyal destek programları, suçun bir sonraki nesle aktarılmasını önlemede kritik bir rol oynayabilmektedir.

Aile ve Suç İlişkisinde İzlenecek Stratejiler

Suçun birincil önleme alanı olan aileyi güçlendirmek, suçla mücadelede en etkili ve insani stratejilerden biri olarak görülmektedir. Bu kapsamda izlenecek strateji olarak ilk öneri erişilebilir ve kanıta dayalı ebeveynlik eğitim programları geliştirmek önem arz etmektedir. Özellikle demokratik ebeveynlik modelinin koruyucu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlere pozitif disiplin yöntemleri, çatışma çözme becerileri, sağlıklı iletişim yolları ve çocuk gelişimi konularında bilgi sağlayan, kamu destekli, ücretsiz ve kolay erişilebilir eğitim programlarının yaygınlaştırılması gereklidir. Bu programlar yalnızca sorunlu ailelere değil, tüm ebeveynlere yönelik evrensel hizmetler şeklinde tasarlanmalıdır (Kaminski ve Claussen, 2017). Ebeveynlik programlarının bu şekilde tasarlanması, toplum genelinde koruyucu bir sosyal sermaye oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, suç riskini düşürmede önleyici aile temelli yaklaşımların merkezi rolünü vurgulamaktadır.

Aileyi korumak ve güçlendirmek adına risk odaklı ve bütüncül aile destek hizmetleri sunmak, ikinci öneri olarak ifade edilebilir. Bu kapsamda yoksulluk içinde yaşayan, göç deneyimi olan,

ebeveynlerinden biri ceza infaz kurumunda bulunan veya aile içi şiddet öyküsü bulunan yüksek risk grubundaki ailelere özel ve yoğunlaştırılmış müdahale programları geliştirilmelidir. Bu programlar tek bir soruna odaklanmak yerine aile danışmanlığı, psikososyal destek, ekonomik yardım, gıda ve barınma desteği, çocuk bakım hizmetleri gibi çok boyutlu destekleri bütünlüştürmüş bir şekilde sunmalıdır (MacLeod ve Nelson, 2000). Risk gruplarına yönelik böylesi bütüncül yaklaşımlar, sosyal sorunların yalnızca bireysel değil, yapısal nedenlerine de müdahale edilmesini mümkün kılmaktadır. Bunun yanı sıra, sosyal politikanın suç önlemede tamamlayıcı işlevini açıkça ortaya koymaktadır.

Erken çocukluk dönemine yatırım ise üçüncü öneri olarak sunulabilir. Güvenli bağlanmanın ve erken beyin gelişiminin yaşam boyu sonuçlar üzerindeki kritik etkisi göz önünde bulundurularak, özellikle 0-3 yaş dönemindeki çocukları ve ailelerini hedefleyen müdahalelere öncelik verilmelidir. Risk altındaki ailelere yönelik ev ziyareti temelli programlar, ebeveynlik becerilerini güçlendirmede ve çocuğun sağlıklı gelişimini desteklemede oldukça etkili bulunmuştur (Olds, Sadler ve Kitzman, 2007). Erken dönem odaklı müdahalelerin gösterdiği bu etki, suçun önlenmesinde yaşam boyu gelişimsel süreçlere yatırım yapmanın stratejik değerini ortaya sermektedir. Aynı zamanda, erken çocukluk politikalarının uzun vadeli sosyal faydalar ürettiğini göstermektedir.

Aileyi korumak ve güçlendirmek adına yukarıda ifade edilen stratejilere ek olarak, suç önleme politikaları geliştirmek de ayrıca bir strateji geliştirilmesi gereken konu olarak önemli görülmektedir. Bu kapsamda aileyi merkeze alan bir bakış açısı, genel suç önleme politikalarında da köklü bir paradigma değişimini gerektirmektedir. Suç önleme politikalarını geliştirmek adına “önleyici adalet anlayışına geçiş, kurumlararası koordinasyon ve ulusal strateji, toplum temelli ve yerel odaklı yaklaşımlar” şeklinde ifade edebileceğimiz bir dizi öneriler bulunmaktadır.

Önleyici adalet anlayışına geçiş ifadesi; suç işlendikten sonra devreye giren cezalandırıcı adalet modelinden, suçun kök nedenlerini daha ortaya çıkmadan ortadan kaldırmayı hedefleyen sosyal, gelişimsel ve önleyici bir yaklaşıma geçilmesi olarak ifade edilebilir. Unutulmamalıdır ki suçun önleniminin toplumsal ve ekonomik maliyeti, suç gerçekleşikten sonra onunla mücadele etmenin maliyetinden çok daha düşüktür (Welsh ve Farrington, 2012). Ekonomik maliyet açısından yapılan bu karşılaştırma, suçun önlenmesinin toplumsal barış ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı bakımından da daha rasyonel olduğunu göstermektedir.

Kurumlararası koordinasyon ve ulusal strateji politikası, suçun önlenmesinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve yerel yönetimler gibi farklı kurumların ortak çabasını gerektirmektedir. Bu kurumlar arasında etkin iş birliğini sağlayacak, somut hedefler ve performans göstergelerine dayalı bir ulusal suç önleme stratejisi oluşturulmalı ve kararlılıkla uygulanmalıdır. Ulusal düzeyde bütünlüştürmüş bir strateji gerekliliği, kurumlar arası dağınıklığı azaltarak suçla mücadelede koordinasyonu güçlendirmektedir. Bu yaklaşım, sürdürülebilir politikaların önkoşulu niteliğindedir.

Suç yerel düzeyde ortaya çıkan bir sorun olduğu ve bu nedenle çözüm de yerel düzeyde geliştirilen politikalarla desteklenmesi gerektiği için toplum temelli ve yerel odaklı yaklaşımlar desteklenmelidir. Mahalle düzeyinde sosyal bağları ve komşuluk ilişkilerini güçlendiren; gençlere ücretsiz ve nitelikli spor, sanat ve kültürel etkinlikler sunan; okul, aile ve toplum iş birliğini teşvik eden; toplum destekli polislik uygulamalarını yaygınlaştıran politikalar önem taşımaktadır. Güçlü ve birbirine kenetlenmiş topluluklar, en etkili gayri resmi sosyal kontrol mekanizması işlevini görmektedir (Sampson vd., 1997). Toplulukların bu işlevi, devlet mekanizmalarının ötesinde yerel düzeyde güvenlik üretimini mümkün kılmaktadır. Böylece, toplumsal dayanışma suçun önlenmesinde asli bir unsur haline gelmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma, aile kurumunun suçun ortaya çıkışındaki çok boyutlu rolünü literatür temelli bir bakış açısıyla incelemiştir. Bulgular genel olarak, ailenin yalnızca bireyleri suça karşı koruyan bir yapı

değil, aynı zamanda olumsuz toplumsal ve ekonomik koşullar altında suçu yeniden üretebilen bir ortam olabileceğini göstermektedir. Bu durum, literatürde sıkça vurgulanan “koruyucu-risk üretici kurum” ikiliğini desteklemektedir. Çalışma, aile yapısının biçimsel niteliğinden ziyade, aile içi ilişkilerin kalitesi, ebeveynlik stilleri ve duygusal destek düzeyinin suç davranışını belirlemede daha güçlü bir etken olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, son yıllarda aile formundan aile dinamiklerine yönelen araştırmalarla örtüşmektedir.

Elde edilen sonuçlar, sosyoekonomik dezavantajların aile işlevselliği aracılığıyla suç riskini artırdığını da göstermektedir. Yoksulluk, işsizlik ve göç gibi yapısal faktörler, ebeveynlik becerilerini zayıflatmakta ve aile içi çatışmayı yoğunlaştırarak çocukların sosyal bağlarını koparmaktadır. Bu sonuç, Conger ve arkadaşlarının (1992) geliştirdiği aile süreç modeliyle ve Sampson ile Laub’un (1995) sosyal bağlara dayalı açıklamalarıyla uyumludur. Dolayısıyla suçun bireysel tercihlerden ziyade yapısal eşitsizliklerin ve aile üzerinden aktarılan toplumsal gerilimlerin bir sonucu olduğu görülmektedir. Çalışma, bu noktada literatüre önemli bir katkı sunmakta; sosyoekonomik baskıların aileyi dönüştürerek suça zemin hazırlayan süreçleri nasıl şekillendirdiğini bütüncül biçimde ortaya koymaktadır.

Kuşaklararası suç aktarımına ilişkin bulgular da bu çerçeveyi desteklemektedir. Ebeveynin suç geçmiş, yalnızca bir modelleme etkisi yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda damgalanma ve resmi önyargılar yoluyla çocuk üzerinde kalıcı bir risk alanı oluşturmaktadır. Çalışma, bu mekanizmaların birbirinden bağımsız değil, karşılıklı olarak beslenen bir kısır döngü şeklinde işlediğini ortaya koymaktadır. Bu tespit, suçun yalnızca bireysel patolojilerle değil, aynı zamanda toplumsal etiketleme, yapısal dezavantajlar ve aile içi öğrenme süreçleriyle birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu döngünün kırılması, yalnızca bireysel müdahaleleri değil, aileyi ve toplumsal yapıyı hedef alan bütüncül politikaları zorunlu kılmaktadır.

Çalışma aynı zamanda, “önleyici adalet” yaklaşımının önemine dikkat çekmektedir. Güvenliğin yalnızca kolluk önlemleriyle sağlanamayacağı; aileyi merkeze alan ekonomik, eğitsel ve psikososyal politikaların suçun önlenmesinde daha kalıcı sonuçlar üreteceği anlaşılmaktadır. Bu perspektif, suçun bir “kolluk sorunu” değil, geniş anlamda bir “sosyal politika sorunu” olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular suçun kökenlerinin bireysel ahlaki zayıflıklarda değil, işlevsiz aile dinamikleri, zayıf ebeveynlik becerileri, sosyoekonomik yoksunluk ve toplumsal dışlanma süreçlerinde yattığını göstermektedir. Aile, sevgi, denetim ve değer aktarımı aracılığıyla en güçlü önleyici kurum olabileceği gibi, ihmal, istismar ve olumsuz rol modellerle suçun üretim alanına da dönüşebilmektedir. Bu gerçek, suç olgusunun bireysel bir sapma değil, toplumsal bir yapı sorunu olarak değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Suçta sürüklenen çocuklarla mücadelede yalnızca bireysel ya da ailesel düzeyde müdahalelerin yeterli olmamaktadır. Aile, çocuk ve çevreyi birlikte ele alan bütüncül ve kurumlararası yaklaşımların gerekli olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Özellikle ailelere ve çocuklara yönelik olarak çocuk ihmali, çocuk istismarı, aile içi şiddet, alkol ve madde kullanımı gibi risk faktörleri konusunda bilgilendirici ve önleyici eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılması önem teşkil etmektedir. Bu tür müdahalelerin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullar, kolluğun çocuk şube birimleri, denetimli serbestlik müdürlükleri ile Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi (AMATEM) ve Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM) gibi kurumların koordinasyonu içinde yürütülmesi, suça sürüklenme sürecine erken aşamada müdahale edilmesine ve ikincil mağduriyetlerin önlenmesi için katkı sağlayacaktır. Ayrıca suça sürüklenen çocuklar alanında yapılacak bilimsel çalışmaların artırılması, bu çalışmaların nedenler, sonuçlar ve çözüm önerileri ekseninde sosyal politika üretim süreçlerine entegre edilmesi, mevcut uygulamaların gözden geçirilmesine ve daha etkili önleyici politikaların geliştirilmesine zemin hazırlayacaktır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, suçun önlenmesine yönelik politikalarda aileye yapılan yatırımların artırılması önerilmektedir. Özellikle demokratik ebeveynlik modellerini destekleyen eğitim programlarının yaygınlaştırılması, yoksulluk ve işsizlikle mücadele eden sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, erken çocukluk dönemine yönelik ebeveynlik danışmanlığı hizmetlerinin erişilebilir hâle getirilmesi öncelikli olmalıdır. Ayrıca gelecekte yapılacak araştırmalarda farklı sosyoekonomik ve kültürel bağlamlarda aile-suç ilişkisinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, literatüre yeni bakış açıları kazandıracaktır. Aileyi güçlendirmek, yalnızca suç oranlarını azaltmakla kalmayacak; aynı zamanda daha sağlıklı, güvenli ve dayanışmacı bir toplumsal yapının inşasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarların araştırmaya katkı oranları eşit şekilde gerçekleşmiştir.

Çıkar Çatışması

Çalışmada araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması durumu bulunmamaktadır. Araştırmacılar, araştırma sürecini tamamen uzlaşma içinde başlatmış ve tamamlamıştır.

Kaynaklar

- Agnew, R. (1992). Foundation for a general strain theory of crime and delinquency. *Criminology*, 30(1), 47-88.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. and Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Akers, R. L. and Jennings, W. G. (2015). Social learning theory. A. R. Piquero (Ed.), *The handbook of criminological theory* in (pp. 230-240). West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Amato, P. R. and Keith, B. (1991). Parental divorce and the well-being of children: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1), 26-46. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.26>.
- Bandura, A. (1973). *A social learning analysis*. Prentice Hall.
- Bandura, A. and Walters, R. H. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Baumrind, D. (2013). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. T. P. Gullotta and G. R. Adams (Ed.), *Adolescents and their families* in (pp. 22-61). New York: Routledge.
- Beaver, K. M. (2013). The familial concentration and transmission of crime. *Criminal Justice and Behavior*, 40(2), 139-155. <https://doi.org/10.1177/0093854812449405>.
- Besemer, S., Farrington, D. P. and Bijleveld, C. C. J. H. (2013). Official bias in intergenerational transmission of criminal behavior. *British Journal of Criminology*, 53(3), 438-455. <https://doi.org/10.1093/bjc/azt006>.
- Burt, S. A. (2009). Are there meaningful etiological differences within antisocial behavior? Results of a meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 29(2), 163-178.

- Condry, R. (2013). *Families shamed: The consequences of crime for relatives of serious offenders*. Willan Publishing.
- Conger, R. D., Conger, K. J., Elder, G. H. Jr., Lorenz, F. O., Simons, R. L. and Whitbeck, L. B. (1992). A family process model of economic hardship and adjustment of early adolescent boys. *Child Development*, 63(3), 526-541. <https://doi.org/10.2307/1131344>.
- Costello, B. J. and Laub, J. H. (2020). Social control theory: The legacy of Travis Hirschi's causes of delinquency. *Annual Review of Criminology*, 3(1), 21-41.
- Durkheim, É. (2019). The division of labor in society. D. B. Grusky and S. Szelenyi (Ed.), *Social stratification, class, race, and gender in sociological perspective* in (pp. 178-183). New York: Routledge.
- Farrington, D. P. (2005). Childhood origins of antisocial behavior. *Clinical Psychology ve Psychotherapy*, 12(3), 177-190.
- Goffman, E. (2009). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Simon ve Schuster.
- Gottfredson, M. R. and Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford University Press.
- Hay, C. (2001). Parenting, self-control, and delinquency: A test of self-control theory. *Criminology*, 39(3), 707-736.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. University of California Press.
- Kaminski, J. W. and Claussen, A. H. (2017). Evidence base update for psychosocial treatments for disruptive behaviors in children. *Journal of Clinical Child ve Adolescent Psychology*, 46(4), 477-499.
- Koerner, A. F. and Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory*, 12(1), 70-91.
- Lamborn, S. D., Dornbusch, S. M. and Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement: Authoritative parenting, school involvement, and encouragement to succeed. *Child Development*, 63(5), 1266-1281.
- Le Play, F. (1877). *Les ouvriers européens: Études sur les travaux, la vie domestique, et la condition morale des populations ouvrières de l'Europe, d'après les faits observés de 1829 à 1879*. Paris: Imprimerie Nationale.
- Maccoby, E. E. (1983). Socialization in the context of the family: parent-child interaction. P. H. Mussen (Ed.), *Handbook of child psychology* in (pp. 1-101). New York: Wiley.
- MacLeod, J. and Nelson, G. (2000). Programs for the promotion of family wellness and the prevention of child maltreatment: A meta-analytic review. *Child Abuse ve Neglect*, 24(9), 1127-1149.
- McLoyd, V. C. (1990). The impact of economic hardship on Black families and children: Psychological distress, parenting, and socioemotional development. *Child Development*, 61(2), 311-346.
- Merton, R. K. (1938). Social structure and anomie. *American Sociological Review*, 3(5), 672-682. <https://doi.org/10.2307/2084686>.

- Moylan, C. A., Herrenkohl, T. I., Sousa, C., Tajima, E. A., Herrenkohl, R. C. ve Russo, M. J. (2010). The effects of child abuse and exposure to domestic violence on adolescents' internalizing and externalizing behavior problems. *Journal of Family Violence*, 25(1), 53-63. <https://doi.org/10.1007/s10896-009-9269-9>.
- Murdock, G. P. (1949). *Social structure*. New York: Free Press.
- Murray, J. and Farrington, D. P. (2010). Risk factors for conduct disorder and delinquency: Key findings from longitudinal studies. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 55(10), 633-642.
- Olds, D. L., Sadler, L. and Kitzman, H. (2007). Programs for parents of infants and toddlers: Recent evidence from randomized trials. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(3-4), 355-391.
- Özbek, M. M., Atay, E., Özbek, T. C., Sevinçok, D., Cansız, M. A. ve Aydemir, Ö. (2025). Factors affecting recidivism in children drawn into crime. *Turkish Journal of Psychiatry*, 36, 309-320.
- Popenoe, D. (1996). *Life without father: Compelling new evidence that fatherhood and marriage are indispensable for the good of children and society*. Simon ve Schuster.
- Pratt, T. C. and Cullen, F. T. (2005). Assessing macro-level predictors and theories of crime: A meta-analysis. *Crime and Justice*, 32, 373-450.
- Rhee, S. H. and Waldman, I. D. (2002). Genetic and environmental influences on antisocial behavior: A meta-analysis of twin and adoption studies. *Psychological Bulletin*, 128(3), 490-529.
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W. and Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277(5328), 918-924.
- Sampson, R. J. and Laub, J. H. (1995). *Crime in the making: Pathways and turning points through life*. Cambridge: Harvard University Press.
- Shaw, C. R. and McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>.
- Steinberg, L., Elmen, J. D. and Mounts, N. S. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity, and academic success among adolescents. *Child Development*, 60(6), 1424-1436.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri-2022*. <https://data.tuik.gov.tr>. adresinden 20.08.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Wacquant, L. (2008). *Urban outcasts: A comparative sociology of advanced marginality*. Cambridge: Polity Press.
- Welsh, B. C. and Farrington, D. P. (2012). *The Oxford handbook of crime prevention*. Oxford University Press.

Extended Abstract

Introduction

Family is one of the most fundamental institutions in society, shaping individuals' values, norms, and behavioral orientations through the primary processes of socialization. From a criminological and sociological perspective, the family plays a dual role: it can serve as a protective factor against criminal involvement, but it can also become a source of risk under certain conditions. Processes such as modernization, industrialization, rapid urbanization, and migration have profoundly transformed family structures and functions, weakening traditional mechanisms of social control. In this context, fragmented families, parental loss, domestic violence, neglect, and abuse emerge as significant predictors of juvenile delinquency, while socioeconomic disadvantages such as poverty, unemployment, and migration exacerbate dysfunctions within families and intensify pathways toward crime.

In Turkey, official statistics indicate that in 2022 more than 206,000 children were referred to security units due to delinquency. Assault and theft constituted the majority of these offenses. This striking figure illustrates the heavy societal costs that arise when the family fails to perform its protective functions effectively and underscores the need for systematic academic inquiry into the relationship between family and crime.

The purpose of this study is to analyze the complex and multidimensional relationship between family structure, family functions, socioeconomic conditions, and the intergenerational transmission of crime by synthesizing existing knowledge through a systematic review of the literature. Rather than reducing the family-crime link to a linear causality, the study adopts a holistic framework that considers the interplay of individual, social, economic, and structural factors. The main research problem can be formulated as follows: How do changes and dysfunctions in family structure and functioning affect individuals' propensity to engage in crime through sociological, psychological, and economic mechanisms?

Method

Methodologically, the study relies on a qualitative design using a literature-based review approach. In line with Snyder (2019) this method is not limited to summarizing previous findings but also integrates them within a comparative and critical discussion. Purposeful sampling was applied in selecting relevant works through searches conducted in Google Scholar, Web of Science, and TRDizin databases, using keywords such as "family," "crime," "juvenile delinquency," "social control," and "criminological theories." Both classical theoretical contributions (Durkheim, 2019; Hirschi, 1969; Merton, 1938) and recent empirical studies and meta-analyses (Besemer, Farrington and Bijleveld, 2013; Özbek et al., 2025) were included, alongside national statistical reports. The analysis was structured thematically into four axes: criminological theories explaining the family-crime link, family structures and internal processes, the effects of socioeconomic conditions on family functioning, and family-centered strategies in crime prevention. This thematic design enabled the integration of theoretical paradigms and empirical data in a coherent analytical framework.

Findings

Findings from the review suggest that criminological theories provide complementary, rather than mutually exclusive, explanations for how family dynamics influence criminal behavior. Hirschi's Social Control Theory highlights the role of attachment, commitment, involvement, and belief as social bonds constructed within families; when weakened, these bonds increase the likelihood of delinquency. Bandura's Social Learning Theory emphasizes observational learning and modeling, showing how exposure to parental deviance or violence normalizes antisocial behavior for children. Merton's Strain Theory and Agnew's General Strain Theory reveal how structural inequalities and

stressful life conditions mediated through the family context create pressures that can lead to crime. Labeling Theory shifts attention to societal reactions, illustrating how children of criminal parents are stigmatized, subjected to formal and informal biases, and thereby steered into criminal trajectories. Together, these perspectives underscore that crime cannot be explained by a single factor but is instead the outcome of interacting mechanisms operating within and beyond the family.

The literature also demonstrates that family structure matters, but family functioning is even more decisive. While fragmented or single-parent families are statistically associated with higher delinquency risks, research increasingly shows that what matters most is the quality of parenting, communication, and emotional support. Democratic and authoritative parenting styles, characterized by warmth and consistent discipline, foster resilience and self-control in children, while neglectful or authoritarian styles correlate with aggression, low self-esteem, and antisocial tendencies. The attachment framework developed by Bowlby and Ainsworth further highlights how secure parental bonds provide a protective “safe base,” whereas insecure attachment is linked to higher vulnerability to crime. Moreover, family processes such as domestic violence, neglect, and abuse exert a more direct influence on delinquency than structural categories alone, as children exposed to violence often internalize aggression as a legitimate coping strategy and suffer from trauma-related emotional disorders strongly correlated with later criminal involvement.

Socioeconomic disadvantages emerge as another central dimension of the family-crime link. Poverty, unemployment, and low education levels undermine family functioning through multiple mechanisms: increasing family stress and conflict, reducing parental capacity for effective caregiving, and weakening children’s social bonds. Research shows that economic hardship often leads to harsher, inconsistent, or neglectful parenting, which in turn diminishes self-control development in children and fosters pathways to delinquency. Migration and urban poverty exacerbate these dynamics, as families relocated to socially disorganized neighborhoods face additional challenges of instability, weak community ties, and limited access to resources. Shaw and McKay’s Social Disorganization Theory remains highly relevant in this context, demonstrating how residential mobility and socioeconomic inequality weaken informal social controls, thereby increasing opportunities for crime.

One of the most concerning findings in the literature is the intergenerational transmission of crime. Meta-analyses confirm that children of convicted parents are significantly more likely to engage in delinquency themselves, with risk ratios exceeding twofold compared to children of non-offending parents. This transmission operates through multiple mechanisms: observational learning of deviant behaviors, ineffective parenting practices, genetic predispositions toward traits such as impulsivity, stigmatization by schools and justice institutions, and structural disadvantages linked to incarceration and family breakdown. These factors interact to create self-reinforcing cycles of risk, where the incarceration of a parent not only imposes economic and social costs on the family but also exposes children to stigma, instability, and increased likelihood of justice system contact. Breaking this cycle requires holistic interventions targeting not only individual children but entire families and their socioeconomic contexts.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The discussion highlights that the family should be placed at the center of crime prevention policies. Strengthening families through universal parenting education programs, targeted family support services, and early childhood interventions can reduce crime risks more effectively than punitive responses alone. Evidence-based parent training initiatives promoting positive discipline, communication, and conflict resolution skills have been shown to reduce behavioral problems and antisocial tendencies. Holistic family support programs addressing poverty, housing, healthcare, and psychosocial needs are critical for high-risk families facing multiple disadvantages. Moreover, investing in early childhood, particularly during the first three years of life, has long-term protective effects against delinquency and yields high social returns.

In conclusion, this extended abstract underscores that crime should not be understood solely as the outcome of individual moral failures or psychological pathologies, but as a phenomenon deeply rooted in social and relational processes, with the family at its core. The evidence reveals that families can serve both as incubators of risk and as protective buffers depending on their structure, functioning, and socioeconomic environment. Dysfunctional family dynamics, ineffective parenting, insecure attachments, poverty, and social disorganization collectively generate vulnerabilities to crime, while supportive parenting, secure bonds, and social investment in families significantly reduce such risks. Therefore, placing families at the heart of crime prevention policies, alongside broader socioeconomic reforms, is crucial for achieving long-term social security and cohesion. Strengthening families is not only a strategy to reduce delinquency rates but also a pathway to building healthier, safer, and more integrated societies.